

PÕHIKOOLI 2009. AASTA EESTI KEELE RIIKLIKU LÕPUEKSAMI JA EESTI KEELE B1-TASEME EKSAMIGA ÜHITATUD EKSAMI LÄBIVIIMISJUHEND

Eesti keele kui teise keele lõpueksam koosneb kirjalikust ja suulisest osast.
Eksami kirjalik osa toimub 4. juunil 2009. a. algusega kell 10.00.
Eksami suuline osa toimub 5. ja/või 6. juunil.

Palume eksami edasise analüüsimise huvides õpilastel eksamile kaasa võtta ja eksamitööle märkida **isikukood**.

Põhikooli lõpueksamite (edaspidi *eksamid*) korraldamise eest vastutavad põhikooli lõpueksamikomisjonid (edaspidi *eksamikomisjonid*):

- eksamikomisjonid moodustab kooli direktor käskkirjaga hiljemalt kaks nädalat enne eksamite algust;
- eksamikomisjon on vähemalt kolmeliikmeline. Kui eksamit sooritab korraga enam kui 60 eksaminandi, on eksamikomisjonis üks liige iga 20 eksaminandi kohta;
- eksamikomisjoni esimees on kooli direktor või direktori määratud õpetaja, liikmed üldjuhul aineõpetajad;
- eksamikomisjoni esimeheks ei või olla eksamineeritava klassi lõpueksamiaine õpetaja.

Kooli direktor tagab:

- eksamimaterjalide pakettide õigeaegse kooli jõudmise ja nende konfidentsiaalsuse;
- kirjaliku eksami läbiviimise ruumis, kus eksaminandid saavad istuda ühekaupa ja üksteist häirimata;
- eksamimaterjalide paketi avamise eksamikomisjoni või välisvaatleja¹ poolt pakatile märgitud kuupäeval 15 minutit enne eksami algust;

Eksamikomisjon kindlustab, et eksaminandid:

- 1) istuvad eksami ajal ühekaupa;
- 2) alustavad kirjaliku eksamitöö sooritamist ühel ajal pärast eksami toimumise korra tutvustamist ja eksamitööde kõikidele eksaminandidele väljajagamist;
- 3) sooritavad eksami käesoleva korra ja eksamitöö tiitellehel olevate juhiste kohaselt;
- 4) lõpetavad eksamitöö ettenähtud ajal;
- 5) ei kasuta eksamil kõrvalist abi ega kirjuta maha.

Eksaminand lubatakse eksamile, kui ta ei ole hilinenud rohkem kui pool tundi ja tal on hilinemiseks eksamikomisjoni poolt mõjuvaks loetud põhjus. Eksamile hilinenud eksaminandile võimaldatakse tööks täisaeg, tema tööle märgitakse aeg, millal ta alustas eksami sooritamist.

Eksamikomisjoni liige ei tohi eksami ajal eksamiruumist lahkuda, v.a vältimatu vajaduse korral.

I. KIRJALIK OSA

Eksami kirjaliku osa ülesanded on koondatud kahte vihikusse.

Eksami kirjalik osa koosneb neljast osast:

- 1) I osa – kirjutamine (40 minutit, I vihik)
- 2) II osa – kuulamine (35 minutit, II vihik)
- 3) III osa – lugemine (30 minutit, II vihik)
- 4) IV osa – keele struktuur (30 minutit, II vihik).

---

¹ Välisvaatleja viibib eksamil juhul, kui koolis toimub B1-taseme eksamiga ühitatud põhikooli lõpueksam.

Eksami kirjaliku osa eel

1. Kooli direktor vastutab, et eksamiruumis oleks töökorras CD-mängija ja kõikidele eksaminandidele tagatud hea kuuldavus.
2. Eksamikomisjon jälgib, et eksaminandil ei oleks kaasas õppematerjale või teisi abimaterjale. Eksamikomisjon korraldab vajadusel kõrvaliste esemete (üleriided, käekotid ja portfelligid, mobiiltelefonid ning muud materjalid ja isiklikud esemed) hoiustamise väljaspool eksamiruumi või eksamiruumis selleks ettenähtud kohas. Keelatud on nimetatud esemete hoidmine eksaminandi laual, laua all, toolil või eksaminandi vahetus läheduses.
3. **Kell 10.00** alustab eksamikomisjon eksaminandidele lõpueksami läbiviimise korra tutvustamist ja teatab eksaminandidele, et sellest hetkest alates peavad nad alluma lõpueksami läbiviimise korrale.
4. Tähelepanu juhitakse sellele, et
  - parandused eksamitöös tuleb teha selgelt, tõmmates maha terve sõna, sümboli, numברי või arvu;
  - eksamitöö tuleb kirjutada loetava käekirjaga, käekirja tõttu ebaselged kohad loetakse veaks;
  - eksamil kõrvalise abi kasutamisel või mahakirjutamisel tunnistatakse eksamitöö tulemus kehtetuks;
  - eksaminand ei tohi eksami ajal eksamiruumist lahkuda, v.a vältimatu vajaduse korral; eksamiruumist eemalviibimise ajaks annab eksaminand oma eksamitöö lõpueksamikomisjonile, kes märgib eksamitööle eksaminandi eksamiruumist lahkumise ja sinna tagasituleku aja.

Keelatud on eksaminandide omavaheline vestlemine, üksteiselt esemete (k.a töövahendite) laenamine, eksamitöö hoidmine sellises asendis, mis võimaldab teistel eksaminandidel maha kirjutada, käemärkidega viiplemine, huulte miimikat kasutades etteütlemine, spikrite kasutamine, märkuste tegemine või kommenteerimine valju häälega jne.

Keelatud on ka igasugune eksamikomisjoni liikmete poolne abi eksaminandidele ülesannete lahendamiseks või paremaks mõistmiseks.

5. Eksamikomisjon avab eksamiruumis eksaminandide juuresolekul eksamimaterjalide ümbrikud ja jagab kirjutamisosa eksamivihikud (I vihik) eksaminandidele. **Abivahendeid kasutada ei ole lubatud.**

Eksami kirjaliku osa ajal

1. Kirjutamisosa teises ülesandes antakse eksaminandidele üks teema.
2. Pärast kirjutamisosa lõppu on vaheaeg u 10 minutit, mille jooksul kogub eksamikomisjon eksamitöö kirjutamisosa vihikud kokku. Välisvaatleja või eksamikomisjoni esimees avab ümbrikud eksamiülesannete II vihikuga. Eksamikomisjon jagab eksamiülesannete II vihikud eksaminandidele.

10-minutilise pausi ajal ei tohi keegi eksamiruumist lahkuda.

3. Eksam jätkub kuulamisosaga (35 minutit).

Eksamikomisjon juhib eksaminandide tähelepanu sellele, et kogu kuulamisosa (tööjuhendid, tekstid, pausid ülesannete täitmiseks) on salvestatud CD-le. Kuulamisosa lõpeb lausega **Sellega on kuulamisosa lõppenud.**

4. Pärast kuulamisosa lõppu jätkavad eksaminandid lugemisosa ja keele struktuuri ülesannetega. **Lugemisosa ja keele struktuuri ülesannete täitmiseks on aega 60 minutit.** Eksaminandid võivad ülesandeid lahendada neile sobivas järjekorras.

Eksamikomisjon kirjutab eksami lõpuaja tahvlile.

Eksamikomisjon teatab eksaminandidele, kui kirjaliku osa lõpuni on jäänud aega 15 minutit.

Eksaminandid, kes lõpetavad kirjaliku osa varem, annavad sellest käega märku ning ootavad eksamikomisjoni märguannet eksamivihikute üleandmiseks.

Kirjaliku osa aja lõppedes annab eksamikomisjon eksaminandidele korralduse kirjutamine lõpetada ja kutsub eksaminandid ükshaaval eksamivihikuid üle andma. Eksamikomisjon tagab, et eksaminandid ei täienda oma eksamitööd pärast selleks ettenähtud aja lõppu ning välistavad võimaliku segaduse eksamiruumis.

Eksaminand, kes on kirjaliku osa lõpetanud, annab eksamitöö eksamikomisjonile ja lahkub eksamiruumist.

5. Eksaminandid, kes sooritavad tasemeeksamiga ühitatud lõpueksamit, peavad eksamitööd üle andes eksamitöö tiitellehele märkima eksamitöö koodi, mis on kirjas üleandmisprotokollis.

Pärast eksami kirjaliku osa lõppu tasemeeksamiga ühitatud eksami korral

Pärast eksamiaja lõppuksamikomisjon:

1. kontrollib, et iga eksaminandi 1. ja 2. vihikul on õige eksamitöö kood;
2. pakib eksamitöö 1. ja 2. vihikud tagasisaatmise ümbriku(te)sse tagasisaatmise ümbrikule trükitud koodide järjekorras;
3. kontrollib, et tagasisaatmise ümbrikus oleksid ainult need eksamitööd, mille koodid on sellel ümbrikul;
4. lisab kirjutamisosa töödele hindamisprotokollid 2 eksemplaris ning suleb ümbriku(d);
5. vormistab eksami toimumise kohta protokollid; protokollid märgitakse eksamile mitteilmunud, eksami katkestanud ning eksamilt kõrvaldatud eksaminandide eksamitööde koodid; protokollile kirjutavad allaksamikomisjoni esimees ja eksami välisvaatleja.

Kooli jäävad kõik eksamimaterjalid (k.a. kuulamisosa CD-d), välja arvatud tasemeeksamiga ühitatud eksaminandide eksamitööd ja protokollid.

Eksami kirjaliku osa tööde hindamine koolis

Eksamitööde korrektse hindamise eest vastutabksamikomisjon ja selle esimees.

Eksamiülesannete hindamisjuhend (kirjutamisosa hindamisskaala ning kuulamis-, lugemis- ja keele struktuuri osa lahenduste võti) on kättesaadav Riikliku Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskuse (edaspidi Eksamikeskus) kodulehel aadressil <http://www.ekk.edu.ee/valdkonnad/uldharidusvalishindamine/pohikooli-lopueksamite-materjalid-2009/eesti-keel-teise-keelena> pärast eksami kirjaliku osa lõppu alates kl 13:00.

Eksamitööd hinnatakse vastavalt lahenduste võtmele (vastuste hindamine: õige – "+", vale – "–", vastamata – "9") ja kirjutamisosa hindamisskaalale.

Kui õpilase sisuliselt õige vastusevariant ja võtmes antud variant ei lange kokku, peabksamikomisjon lugema õpilase vastuse õigeks.

Soovitame hindamiskomisjoni liikmetel enne kirjutamisosa ülesannete individuaalset hindamist ülesandeid koos hinnata, et tekiks ühine arusaamine hindamisskaala kasutamisest.

Kuiksamikomisjonil tekib hindamisel lahkarvamusi, otsustatakse küsimus häälteenamusega. Häälte võrdtsel jagunemisel on otsustavaksksamikomisjoni esimehe hää.

II. SUULINE OSA

Eksami suuline osa (nii põhikooli lõpueksam kui ka B1-taseme eksamiga ühitatud põhikooli lõpueksam) toimub 5. ja/või 6. juunil.

- Suulise osa materjalid saadetakse koolidesse koos kirjaliku osa materjalidega.
- Mõlemaks suulise osa päevaks on ette nähtud eraldi eksamikomplekt, **eksamikomplekti kasutamise kuupäev on märgitud ümbrikul.**
- Eksamikomisjoni kuuluvad:
  - 1) aineõpetaja-intervjueerija;
  - 2) hindaja — kvalifitseeritud eesti keele õpetaja, kes ei ole eksaminandi aineõpetaja ja hindab eksaminandi vastust hindamisskaala alusel.
  - 3) välishindaja — Eksamikeskuse direktori käskkirjaga kinnitatud vastava kvalifikatsiooniga õpetaja, kelle ülesanne on hinnata eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis või klassis) suulise osa vastuseid ja jälgida eksamikorrast kinnipidamist eesti keele eksami ühitamisel eesti keele tasemeeksamiga.
- Peale eksamikomisjoni liikmete on eksamit õigus jälgida riikliku järelevalve ja Eksamikeskuse esindajal. Kui ruumis viibib lisaks aineõpetaja-intervjueerijale ja hindajale veel mõni eksamikomisjoni liige või riikliku järelevalve/Eksamikeskuse esindaja, istub ta eksaminandist tagapool, et teda mitte häirida.

Eksami suulise osa eel

(vt tasemeeksamiga ühitatud suulise osa eksamikorraldusest lk 5)

Aineõpetaja-intervjueerija ja hindaja avavad ümbriku suulise osa materjalidega **30 minutit** enne eksami algust ja tutvuvad materjalidega **eksamiruumist lahkumata**. Aineõpetaja-intervjueerija kontrollib eksamiruumis oleva salvestusseadme valmisolekut suulise osa salvestamiseks (kui õpilane seda soovib).

Välishindaja saabub eksami suulise osa toimumiskohta vähemalt 30 minutit enne eksami algust.

Välishindaja saab kooli direktorilt ümbriku(d) eksami suulise osa materjalidega ning kontrollib, kas ümbrikud on terved.

Välishindaja avab eksamikomisjoni juuresolekul ümbriku suulise osa eksamimaterjalidega pool **tundi** enne eksami algust, et **intervjueerija ja hindajad** saaksid materjalidega tutvuda.

Eksamikomisjon kontrollib, kas Eksamikeskuse poolt kaasa pandud kassetidele on võimalik eksaminandide vastuseid lindistada. Kui mingite asjaolude tõttu ei ole võimalik eksaminandide vastuseid lindistada, teatab eksamikomisjoni esimees sellest viivitamatult Eksamikeskusesse telefonil 7350560.

Ümbrikus on:

- eksamimaterjalid intervjueerijale ja hindajale;
- hindamisskaala;
- 8 pildikaarti eksaminandidele;
- 4 teemakaarti intervjueerijale;
- 4 küsimus- ja vastuskaarti eksaminandidele;
- suulise osa protokoll ja töövõtulepingud, kui eksaminand sooritab B1-taseme eksamiga ühitatud põhikooli lõpueksami.

Kool kindlustab õpilased kooli pitsatit kandva paberiga ettevalmistamise ajal märkmete tegemiseks.

Eksami suulise osa ajal

Eksaminandi intervjueerib aineõpetaja-intervjueerija, **hindaja ei osale eksamineerimises**.

- Eksaminandid kutsuvad eksamiruumi üks eksamikomisjoni liikmetest ja kontrollib nende isikut tõendavat dokumenti.
- Eksaminandid palutakse eksamiruumi koolis koostatud nimekirja alusel kas kahe- või ühekaupa (selle järgi, mitut õpilast korraga eksamineeritakse).

- Intervjueerija tervitab eksaminande, tutvustab hindajat/hindajaid ja palub eksaminandidel istet võtta.
- Seejärel lülitab intervjueerija vajadusel sisse salvestusseadme, ütleb eksaminandide koodid ja palub alustada vastamist.
- Suuline osa algab sissejuhatava vestlusega. Sissejuhatavat osa ei hinnata. See kestab *kuni 4-5 minutit*.
- Seejärel alustatakse 2. osaga, milles on kaks ülesannet. Intervjueerija annab eksaminandidele pildikaardid ning eksaminandid kirjeldavad kordamööda pilti. Pärast seda vestlevad õpilased omavahel piltide teemal, avaldavad vaheldumisi seisukohti ja küsivad vestluskaaslase arvamust.
- Kolmas osa on vestlus üldistel teemadel. Intervjueerija jagab eksaminandidele vestluskaardid (ühele küsimuskaardi ja teisele vastuskaardi ning seejärel vastupidi).
- Kui eksaminand on lõpetanud vastamise, tänab intervjueerija eksaminandi ja ütleb, et eksami suuline osa on lõppenud. Seejuures hoidub intervjueerija hinnangulistest kommentaaridest, mis võiksid anda vihjeid selle kohta, milliseks kujuneb suulise osa tulemus.
- Intervjueerija lülitab välja salvestusseadme.
- Eksaminand, kes sooritab B1-taseme eksamiga ühitatud lõpueksami, allkirjastab protokollil eksamil viibimise kohta.
- Salvestatud materjalid peavad olema märgistatud eksaminandide koodide ja salvestamise kuupäevaga, need kirjutab intervjueerija loetavalt kasseti/CD vahelehele.

Vestluse ajal on õpilasel õigus paluda küsimuste kordamist. Punkte küsimuste kordamise eest maha ei arvestata.

Õpilaste tulemused kantakse suulise osa hindamisprotokollist eksami kirjutamisosa vihiku esilehel olevasse tabelisse.

Tasemeeksamiga ühitatud lõpueksami suulise osa ajal

- **Välishindaja** jälgib, et eksamikomisjon kontrolliks enne vestlusosa algust eksaminandide isikuandmeid. Eksami ajal tohivad eksamiruumis viibida eksamikomisjoni liikmed, eksamineeritavate paar (või üks eksamineeritav), eksami korraldaja ja välishindaja. Kõrvalisi isikuid eksamiruumi ei lubata.
- B1-taseme tunnistuse taotlejate vastuste salvestamine on kohustuslik. Eksaminandide eksamitöökoodid märgitakse kassetikarbis olevale lehele salvestamise järjekorras.
- Pärast iga eksaminandide paari (või ühe õpilase) eksamiruumist lahkumist hindavad mõlemad **hindajad** eksaminandide vastust teineteisest sõltumatult hindamisjuhendi järgi ning kannavad hinded hindamisprotokollil.
- Hindajal ja välishindajal on eraldi hindamisprotokoll. Eksamikeskusest saadetakse hindajatele ja välishindajatele koodid, mis tuleb märkida hindamisprotokollil. Samuti on vajalik märkida, kas õpilast hindas kooli- või välishindaja.

Kooli võib jätta kõik eksamimaterjalid, välja arvatud tasemeeksami protokollid ning eksaminandide suulise osa salvestused.

Pärast tasemeeksamiga ühitatud lõpueksami suulist osa

- Suulise osa lõppedes sulgevad **eksamikomisjoni liikmed** kassetid selle eksamipäeva turvaümbrikusse ja märgivad ümbrikule kooli koodi.
- **Suulise osa protokollid** suletakse eraldi selleks ette nähtud ümbrikusse.
- **Välishindaja** annab kõik ümbrikud üle **kooli direktorile**.

Pärast eksami toimumist annab eksamikomisjoni esimees eksamimaterjalid üle maavanema poolt määratud isikule.

LÕPUEKSAMI LÕPPHINDE KUJUNEMINE

Kõikksamiosad annavad võrdse arvu punkte (20). Maksimaalselt võib õpilane tulemuseks saada 100 punkti.

Eksami ühitamisel B1-tasemeksamiga kinnitab kooli eesti keele lõpueksamikomisjon eksami hinde vastavalt hindamisjuhendile Eksamikeskuse teatatud kirjaliku osa punktisumma ja suulise osa punktisumma alusel.

Lõpueksami lõpphinne kujuneb kõikideksamiosade (nii kirjaliku kui ka suulise osa) punktide summa põhjal. Kõikideksamiiülesannete koondpunktid kantakse eksami kirjutamisosa vihiku esilehel olevasse tabelisse, summeeritakse ning arvutatakse ümber 5-palli süsteemi alloleva skaala alusel:

- 90–100% punktide arvust – hinne 5
- 70–89 % punktide arvust – hinne 4
- 45–69% punktide arvust – hinne 3
- 20–44% punktide arvust – hinne 2
- 0–19% punktide arvust – hinne 1

Skaala lähtub haridus- ja teadusministri 16. novembri 2006. a määruse nr 41 „Õpilase hindamise, järgmisse klassi üleviimise, täiendavale õppetööle ning klassikursust kordama jätmise alused, tingimused ja kord” paragrahvist 6.

Õpilane on eksami sooritanud, kui ta on kogunud kõigi ülesannete eest kokku 45% punktidest (vt ka haridus- ja teadusministri 03.12.2008 määruse nr 70 „Põhikooli ja gümnaasiumi lõpueksamite korraldamise ning põhikooli ja gümnaasiumi lõpetamise tingimused ja kord” § 9 lõikeid 4 ja 5). Kui õpilast hinnatakse nimetatud määruse § 9 lõike 4 alusel, märgitakse vastav otsus ja põhjendused eksami kirjutamisosa vihiku esilehele.

Vastavalt haridus- ja teadusministri 03.12.2009 määruse nr 70 „Põhikooli ja gümnaasiumi lõpueksamite korraldamise ning põhikooli ja gümnaasiumi lõpetamise tingimused ja kord” § 10 lõikele 11 sooritab lõpueksami hindeks „nõrga” või „puuduliku” saanud põhikoolilõpetaja korduseksami põhikooli koolieksamina hiljemalt 30. juuniks. Eksami toimumise kuupäev määratakse kindlaks direktori ja õpilase vastastikusel kokkuleppel. Õpilase taotlusel võib eksam toimuda ka pärast 30. juunit, hiljemalt 25. augustil 2009.

EKSAMIHINDE VAIDLUSTAMINE

Vastavalt Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 29 lõikele 8 on põhikooli lõpetajal, kes ei ole rahul põhikooli lõpueksami tulemusega, õigus kolme tööpäeva jooksul pärast põhikooli lõputunnistuse väljastamist esitada Haridus- ja Teadusministeeriumile vaie oma lõpueksami tulemuste läbivaatamiseks.

KÜSIMUSTIK AINEÕPETAJALE

Pärast eksamitööde hindamist palume igal aineõpetajal, kelle õpilased eksamitöö sooritasid, täita elektrooniline küsimustik, mis on saadaval Eksamikeskuse kodulehel aadressil <http://www.ekk.edu.ee/koolile/pohikooli-lopueksamid/tagasiside>.